

חדשנות טכנולוגית ואיומי סייבר מעצבים מחדש את סביבת הסיכונים של החברות

דוח מיוחד | פברואר 2024

מידרוג מפרסמת מעת לעת דוחות מיוחדים הנוגעים לענפים או מנפיקים מסוימים. הדוחות המיוחדים אינם מהווים דוחות דירוג ו/או שיטות הערכה מבחינת תכנם או כוונתם ואין בהם כדי לשנות את שיטות ההערכה המתוארות במסגרת הדוחות המתודולוגיים. ככלל, דוחות מיוחדים נועדו על מנת: (1) לפרסם את הערכות מידרוג ביחס לנושאים או להתפתחויות הנוגעות למנפיקים מסוימים, (2) לתאר מגמות מאקרו כלכליות או מגמות בענף ולציין את כיוון השפעתם על הדירוגים (למשל: שינוי בביקושים בענף מסוים, שינויים רגולטוריים לרבות שינויי חקיקה), (3) להסביר תהליכי דירוג מסוימים על מנת לעזור למשקיעים להבין כיצד נקבע הדירוג, לרבות כיצד נלקחות בחשבון בדירוג מגמות מסוימות.

אנשי קשר:

מתן אנגלנדר
אנליסט, מימון תאגידיים
matan.e@midroog.co.il

ליאת קדיש, רו"ח, סמנכ"ל
ראשת תחום מימון תאגידיים
liatk@midroog.co.il

"חדשנות טכנולוגית ואימוי סייבר מעצבים מחדש את סביבת סיכוני החברות"

בסקירה שערכה מודי'ס בחודש ינואר 2024, עלה כי במהלך חמש השנים האחרונות (2019-2023), ההוצאות על אבטחת סייבר בקרב המנפיקים המדורגים ע"י מודי'ס זינקו בשיעור חד של 70%. גם חלקה היחסי של אבטחת הסייבר מתוך תקציב הטכנולוגיה העולמי עלה מ-5% ל-8%.

מהפכת ה-AI כרז לניהול סיכוני הסייבר:

- ◆ במודי'ס מצינים במסגרת דו"ח מיוחד שפורסם בנושא סייבר, כי בעוד החדשנות הטכנולוגית, בראשה מהפכת ה-AI, מציעה התייעלות וקידמה חסרת תקדים, היא מייצרת במקביל גם פרופיל סיכוני סייבר חדש אשר גורר עלויות כבדות מצד חברות שנדרשות להתאימן למציאות החדשה ולבנות מערך הגנות בתגובה.
- ◆ במסגרת הדו"ח מצוין כי החדשנות הטכנולוגית שנעוצה בבינה מלאכותית תעצב מחדש את סביבת סיכוני הסייבר עבור המנפיקים כבר במהלך השנה הקרובה, זאת בעיצומה של תקופה כלכלית סוערת ותנאי רקע פיננסיים מאתגרים ומורכבים. למעשה, כבר במהלך השנה הנוכחית יפעלו רגולטורים ברחבי העולם להרחבת כללי החשיפה של מתקפות סייבר, שכן מספר תקנות וכללים חדשים ייכנסו לתוקף בתקופה הקרובה. סטנדרטיזציה של כלים אלו, צפויה להיות חיובית עבור המנפיקים.
- ◆ בינה מלאכותית יוצרת? תגדיל את סיכון הסייבר עבור ספקי ענן ולקוחותיהם. המורכבות של הפלטפורמות, הקצב שבו הן נפרסות ומחסור במהנדסים מיומנים בתחום, מגבירים גם יחד את הסיכון להפרות אבטחת סייבר, שבצידן עלול להגרם לחברות גם נזק כלכלי כבד.
- ◆ ארגונים רבים ממהרים לשלב את טכנולוגיית ה-AI במוצרים ובשירותים שלהם כדי ליצור יתרון תחרותי למול המתחרים, במקביל לכך, שבעוד החדשנות מבטיחה הזדמנויות עסקיות נוספות, ההשפעה על אבטחת סייבר עשויה להיות שלילית. הסיבה לכך היא טכניקות הבינה המלאכותית הגנריות שבהן חברות יכולות להשתמש כדי לסכל פושעי סייבר, הן אותן טכניקות שבהן פושעי סייבר ישתמשו כדי לעקוף את ההגנות של ארגון.
- ◆ במודי'ס צופים כי ריגול וגניבת קניין רוחני המבוסס על יכולות בינה מלאכותית יוצרת וטכנולוגיות מתפתחות אחרות יעצימו יריבויות טכנולוגיות ויזינו ריגול בין מדינות וחברות. כמו כן, צוין כי קיים צפי להתגברות ריגול מבוסס סייבר על רקע בחירות בשנת 2024 במדינות רבות בעולם.

רגולציה תומכת לניטור סיכוני סייבר:

הכרה בחשיבות ההתמודדות עם אימוי הסייבר שמרחפים במרחב המקוון הולכת ועולה בשנים האחרונות. רשות ניירות ערך בארה"ב (SEC) הוסיפה הוראות ותקנות חדשות לחברות ולמנפיקים, במטרה לחשוף למשקיעים את סיכוני אבטחת הסייבר וגילוי פריצות, במטרה לחשוף את הצורך הקיים ולעודד שיפור במערך הגנות הסייבר שיוצרות סיכונים ממשיים לחברות לצד נזקים תפעוליים משמעותיים.

בדומה, גם רשות ניירות הערך בישראל פרסמה בראשית שנת 2023 כתב עמדה עדכני³ אודות הנחיות חדשות ומקיפות בנושא אימוי הסייבר. מן כתב העמדה עולה כי לאור אימוי הסייבר שהפכו לסיכון משמעותי וגובר עבור חברות במגוון ענפי המשק, כך גם הטיפול, ההבנה וההיערכות לכך צריכה להיות משמעותית יותר. כתב העמדה העדכני מחייב את החברות המדווחות להוספת פרק

¹ סקירה זו מבוססת על דו"ח מיוחד של Moody's בהתייחס לסקטור הסייבר- התפתחויות, סיכונים והזדמנויות "tighter regulation will push costs higher", Outlook - technological advances 2024, ינואר 2024.

² בינה מלאכותית יוצרת הינה יכולת הכלי ליצור תוכן חדש כגון טקסט, תמונות ועוד על בסיס Deep Learning.

³ עמדה משפטית מספר 105-33 : גילוי בנושא סייבר, רשות ניירות הערך, 2018 (עדכון העמדה : 2023)

גילוי על מדיניות ניהול סיכונים סייבר, הוספת פרק גילוי על מומחיות נושאי משרה וחברי דירקטוריון בפקוח וניהול סיכונים סייבר וכן הבהרת אופן בחינת מהותיות דיווח מידי אודות אירוע סייבר.

סקר הסייבר של מודי'ס לשנת 2023 העלה כי בחמש השנים האחרונות (2019-2023), ההוצאות על אבטחת סייבר בקרב חברות מנפיקות עלו ב-70%. גם חלקה היחסי של אבטחת הסייבר מתוך תקציב הטכנולוגיה העולמי עלה מ-5% ל-8%.

עלויות הריבית יחד עם סביבה אינפלציונית הביאו לגידול בעלויות ההשקעה באבטחת סייבר, וכעת יש סימנים לכך שחברות מהדקות חגורה. במהלך השנה האחרונה, מספר גדל והולך של ספקי שירותי אבטחת סייבר הודיעו על פיטורים, תוך ציון החמרה בתנאים כלכליים שעיקבו את החלטות החברות לקבל שירותי סייבר.

שוק ביטוחי הסייבר מציג צמיחה בשנים האחרונות לאור המגמות שתוארו לעיל

על אף שאבטחת סייבר בדרך כלל עמידה ללחץ כלכלי ביחס לסעיפי תקציב אחרים הקשורים לטכנולוגיה, חברות יהיו חייבות להקצות יותר משאבים ולעמוד בדרישות הרגולציה המתבקשת וניהול בקרות מסוימות של אבטחת סייבר על מנת לעמוד בתנאי קבלת ביטוח סייבר.

במודי'ס מציינים כי מחירי ביטוח הסייבר לא צפויים לעלות משמעותית בטווח הנראה לעין. התמחור מתמתן לאחר כמה שנים של עליות משמעותיות, שנים שהתאפיינו בריבוי מתקפות כופר. הגברת התחרות, ובקרות אבטחת סייבר משופרות מביאות להתמתנות מחירי ביטוח הסייבר. במודי'ס צופים כי שוק ביטוח הסייבר ימשיך לדווח על צמיחה משמעותית על רקע ביקוש חזק והגדלת הקיבולת.

התייחסות לחברות ענף טכנולוגיית המידע אשר מדורגות במידרוג

מידרוג מדרגת שתי חברות בתחום - מטריקס אי.טי בע"מ וואן טכנולוגיות תוכנה בע"מ, כאשר לשתי החברות מגוון רחב של פעילות בענף טכנולוגיות המידע ובהגנת סייבר

- צמיחת החברות בשנים האחרונות הינה בהמשך לסביבת ביקושים תומכת לשירותי ה-IT בקרב תאגידים.
- מערכת הביטחון, הממשלה והמגזר הציבורי מציגים את עיקר הצמיחה וזאת בעיקר בשל המשך מגמת הגדלת תקציבים בנושאי טכנולוגיה ושרותי מידע.
- תחום אבטחת מידע וסייבר כולל התמחות בבדיקות חדירות וסקרי סיכונים, ליווי ויעוץ בתחומי ההתקפה, ההגנה והרגולציה. החברות מציעות פתרונות סייבר מקצה לקצה.
- בשנים האחרונות חל גידול משמעותי בתכיפות ובחומרת אירועי סייבר נגד גופים וחברות ישראליות הן מסיבות עסקיות וכלכליות (דרישות כופר) והן ממניעים לאומניים. הגברת השימוש במערכת המקוונות עם התקדמות הטכנולוגיה ובעיקר לאור המעבר למודל עבודה היברידי בעקבות הקורונה, פתחה צוהר לעלייה באירועי סייבר ובד בבד לגידול בביקוש לפתרונות בתחום הסייבר ואבטחת מידע. אירועי ותקיפות סייבר עלולים לגרום להשלכות שליליות על החברה הנפגעת ולגרום לשיבוש בפעילות השוטפת, להשפיע על מיצוב התאגיד והפרופיל הפיננסי ולגרום לעלויות כספיות משמעותיות לרבות משפטיות ורגולטוריות.

סיווג אירועי הסייבר אשר דווחו למרכז מערך הסייבר בשנת 2022

מקור: מערך הסייבר הלאומי

- מערך הסייבר הלאומי פרסם כי בשנת 2022 השכיחות של אירועי סייבר עם פוטנציאל נזק משמעותי היו בכ-34% כנגד עסקים קטנים-בינוניים ואילו חברות הטכנולוגיה וארגונים ממשלתיים היו כ-25% וכ-16% בהתאמה מיעדי המתקפות.⁴
- לפי דוח של מערך הסייבר הלאומי העוסק במלחמת "חרבות ברזל"⁵, מצוין כי מראשית המלחמה התעצמה הפעילות ההתקפית כנגד ארגונים במרחב הסייבר הישראלי כאשר מרביתן של המתקפות הינן למטרות נזק. כמו כן, צוין כי סוגי הנכסים המותקפים הינם מערכות אבטחה (לרבות מצלמות אבטחה), ממשקי בקרה, ניטור וניהול החשופים לרשת האינטרנט, ממשקי גישה, שרתים ועוד.

מטריקס (Aa3.il, יציב) בעלת מעמד עסקי מוביל ומוניטין רב בתחום שירותי התוכנה בישראל, עם פיזור עסקי טוב על פני סוגי שירותים שונים בתחום ונתחי שוק משמעותיים בחלק גדול מתחומי פעילותה בשוק הישראלי, בהם היא מחזיקה לאורך זמן. היקף ההכנסות לארבעת הרבעונים האחרונים שהסתיימו ב-30.9.2023 עומד על כ-5.1 מיליארד ש"ח. לחברה בסיס לקוחות רחב, עם עוגנים במגזר הפיננסיים במגזר הציבורי ובשירותי הבריאות, המספקים ביקוש יציב יחסית על פני השנים. עיקר פעילותה בשוק הישראלי, כאשר בשנים האחרונות הרחיבה את פעילותה גם בארה"ב. מטריקס מציגה היקף פעילות משמעותי ומגמת צמיחה בשנים האחרונות, המבוססת בין היתר על מיזוגים ורכישות. רווחיותה התפעולית של מטריקס נעה סביב 7.0%-8.0%. מגזר תשתיות ענף ומחשוב (כ-30% וכ-20% מההכנסות ומהתרומה לרווח בהתאמה) שתחום הסייבר הנו חלק ממנו, מציג צמיחה דו ספרתית במטריקס בשנים האחרונות הן מפעילות אורגנית והן ממיזוגים ורכישות כשחלק מהצמיחה מיוחסת כאמור גם לתחום הסייבר.

וואן טכנולוגיות תוכנה (Aa3.il, יציב) בעלת פרופיל פיננסי חזק ומיצוב עסקי חזק בענף טכנולוגיית המידע. החברה בעלת נתחי שוק מובילים ונאמנות לקוחות גבוהה, בסיס לקוחות רחב במגזר הציבורי, המחשוב וההייטק וסקטורים נוספים. לאחר רכישת טלדור בשנת 2021, היקף ההכנסות של החברה עלה ומסתכם בארבעת האחרונים שהסתיימו ב-30.09.2023 לכ-3.55 מיליארד ש"ח. רווחיותה התפעולית של וואן נעה בין 7%-8%. החברה עוסקת בין היתר במגזר פתרונות תשתיות מחשוב ותקשורת הכולל מוצרי סייבר. מגזר פתרונות תשתיות ומחשוב (כ-33% וכ-30% מההכנסות ומהתרומה לרווח בהתאמה) הציג צמיחה דו ספרתית בשנים האחרונות בדומה לצמיחה במטריקס ולמגמה בשוק טכנולוגיית המידע והסייבר בישראל ובעולם.

הדיגיטציה והתקדמות ה-AI צפויים להגדיל את הוצאות אבטחת המידע וסייבר בעיקר במגזר הממשלתי והפיננסי

אבטחת מידע הנה בראש סדר העדיפויות ברוב הארגונים וממשיכה למגמה להרחבת מנגנוני ההגנה על מערכות המידע בפני מתקפות סייבר. הוצאות האבטחה מוטמעות במגזרי טכנולוגיה מרובים, והן מהוות שיקול בפני מקבלי החלטות בארגון. הגידול והתחכום של מתקפות סייבר, המעבר לכוח עבודה מבוזר והצמצום בהיקפי הרשת המסורתיים, מקשים יותר מאי פעם על ניהול אבטחה וזהויות וגישה.

מידורג מניחה כי החברות ימשיכו להציג גידול בהוצאות על פתרונות שרותי המידע כאשר המובילים יהיו הגופים הממשלתיים והפיננסיים כאשר עם התקדמות הדיגיטציה ושימוש בכלי AI, יביאו עימם עלייה בסיכונים אבטחת המידע והסייבר. במסגרת ניטור הסיכונים בדוח השנתי של החברות השונות ניתן משקל לסיכון הסייבר כשלדוגמה הבנקים הגדולים בישראל מציינים בדוחותיהם הכספיים את סיכונים אבטחת המידע והסייבר כסיכון בינוני-גבוהה. כנגד איום זה, הבנקים בישראל מפעילים מרכזי הגנת סייבר כחלק

⁴ "סיכום שנה 2022", מערך הסייבר הלאומי, מאי 2023.

⁵ "מלחמת חרבות ברזל" במידע הסייבר: תובנות ודרכי התמודדות, מערך הסייבר הלאומי, דצמבר 2023.

מפעילות החברה על מנת למנוע ולהפחית את סיכוני הסייבר. אנו צופים שמרכיב ההוצאה על התחום יעלה יחד עם שימוש מבוקר ב-AI זאת כפועל יוצא של אינטגרציה ומענה כולל מוכון חדשנות ומוכוון צרכי השעה.

תאריך הדוח המיוחד : 22.02.2024

© כל הזכויות שמורות לחב' מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג").

דירוגים שהונפקו על ידי מידרוג משקפים חוות דעת סובייקטיביות של מידרוג ביחס לסיכון האשראי היחסי העתידי של גופים, התחייבויות, חובות ו/או מכשירים פיננסיים דמויי חוב, נכון למועד פרסומם או אספקתם, וכל עוד מידרוג לא שינתה את הדירוג או הפסיקה אותו, וכל החומרים, המוצרים, השירותים והמידע שמידרוג מפרסמת או מספקת (להלן: "חומרי מידרוג"), עשויים לכלול חוות דעת סובייקטיביות כאמור לעיל.

מידרוג מגדירה סיכון אשראי כסיכון שהגוף המדורג עלול שלא לעמוד בהתחייבויותיו הפיננסיות החוזיות במועד, וכן ההפסד הכספי המשוער במקרה של כשל פירעון או במקרה של הפיכת החוב לפגום.

דירוגי מידרוג אינם מתייחסים לכל סיכון אחר, כגון סיכונים נזילות, שווי שוק, שינויים בשערי ריבית, תנודתיות מחירים או כל גורם אחר העשוי להשפיע על שוק ההון, למעט סיכונים אשראי.

אין לראות בדירוגים של מידרוג, בהערכות שאינן בדבר סיכונים אשראי (להלן: "הערכות מידרוג") או בכל חוות דעת הכלולה בחומרי מידרוג, עובדות או נתונים היסטוריים. חומרי מידרוג עשויים לכלול גם הערכות כמותיות של סיכונים אשראי, המבוססות על מודלים, וכן חוות דעת והערות בנוגע להערכות אלו.

דירוגי האשראי של מידרוג, הערכות מידרוג, חוות דעת של מידרוג וחומרי מידרוג אחרים, אינם מהווים יעוץ השקעות או יעוץ פיננסי, ואינם בגדר המלצה לרכוש ניירות ערך כלשהם, למכור אותם או להחזיק בהם.

דירוגי האשראי של מידרוג, הערכות מידרוג, חוות הדעת של מידרוג וחומרי מידרוג אחרים, אינם בגדר חוות דעת לגבי ההתאמה של השקעה כלשהי לצרכיו של משקיע מסוים.

מידרוג מנפיקה דירוגי אשראי, הערכות וחוות דעת אחרות ומפרסמת או מספקת את חומרי מידרוג מתוך הנחה וציפייה כי כל משקיע ינקוט זהירות ראויה ויבצע הערכות משלו בדבר הכדאיות של רכישה, מכירה או המשך החזקה בכל נייר ערך. מידרוג ממליצה לכל משקיע פרטי להיוועץ ביעוץ מקצועי לגבי כדאיות ההשקעה, לגבי הדין החל, ולגבי כל עניין מקצועי אחר, בטרם יחליט החלטה כלשהי לגבי השקעות.

דירוגי מידרוג, הערכות מידרוג וכל חוות דעת או חומרי מידרוג אחרים, אינם מיועדים לשימוש על ידי משקיעים פרטיים. משקיעים פרטיים מזהירים בזאת שלא לבסס החלטות השקעה על חומרי מידרוג. משקיע פרטי שיבסס החלטות בענייני השקעות על חומרי מידרוג, ינהג בכך בצורה פזיזה וחסרת אחריות. מידרוג ממליצה לכל משקיע פרטי להיוועץ ביועץ פיננסי או ביועץ מקצועי אחר בטרם יקבל החלטה כלשהי לגבי השקעות.

כל המידע הכלול במסמך זה הוא מידע המוגן על פי דין, כולל, בין היתר, מכוח דיני זכויות יוצרים וקניין רוחני. אין להעתיק את כל המידע או חלק כשלה ממנו או לסרוק אותו, לשכתב אותו, להפיצו, להעבירו, לשכפל אותו, להציגו, לתרגמו או לשימוש נוסף למטרה כלשהי, בכל דרך שהיא, ללא אישורה של מידרוג בכתב ומראש.

לצורך חוות הדעת שמידרוג מפקיה, מידרוג משתמשת בסולמות דירוג, בהתאם להגדרות המפורטות בכל סולם. הסימול שנבחר על מנת לשקף את דעתה של מידרוג לגבי סיכון האשראי, משקף אך ורק הערכה יחסית של אותו סיכון. הדירוגים של מידרוג אינם נערכים על פי סולם גלובלי - הינם חוות דעת לגבי כושר החזר האשראי של המנפיק או ההנפקה באופן יחסי לזה של מנפיקים או הנפקות אחרים בישראל.

דירוגי האשראי, ההערכות וחוות הדעת של מידרוג וחומרי מידרוג אינם מיועדים לשימוש כ"בנצ'מרק", במשמעותו של מונח זה בהקשר הרגולטורי, ואין להשתמש בהם בכל דרך אשר עלולה להוביל לכך שהם ייחשבו "בנצ'מרק".

מידרוג איננה מעניקה שום אחריות, מפורשת או משתמעת, ביחס לרמת הדיוק של כל דירוג, הערכה או חוות דעת אחרת או מידע שנמסרו או נוצרו על ידי מידרוג בכל דרך ואופן שהוא, או ביחס להיותם נכונים למועד מסוים, או ביחס לשלמותם, לסחירותם או להתאמתם למטרה כלשהי.

כל המידע הכלול בדירוגים של מידרוג, בהערכות של מידרוג, בחוות הדעת של מידרוג ובחומרי מידרוג (להלן: "המידע"), נמסר למידרוג על ידי מקורות מידע הנחשבים בעיניה אמינים ומדיקים. יחד עם זאת, והיות שתמיד תיתכן טעות אנוש או תקלה טכנית, וכן בשל גורמים אחרים, כל המידע הנכלל במסמך הזה מסופק כפי שהוא (as is) בלי שום אחריות משום סוג שהוא.

מידרוג איננה אחראית לנכונותו של המידע. מידרוג נוקטת אמצעים סבירים כדי שהמידע שהיא משתמשת בו לצורך הדירוג יהיה באיכות מספקת וכי יגיע ממקורות הנחשבים בעיניה לאמינים, לרבות מידע שהתקבל מצדדים שלישיים בלתי תלויים, ככל שהדבר רלבנטי. יחד עם זאת, מידרוג איננה גוף המבצע ביקורת ולכן איננה יכולה לאמת או לתקף את המידע שהתקבל בכל מקרה ומקרה בסולם מהלך תהליך הדירוג או במהלך הכנת חומרי מידרוג.

התוכן של חומרי מידרוג אינו חלק מן המתודולוגיה של מידרוג, למעט אותם חלקים בתוכן אשר לגביהם מצוין במפורש כי הם מהווים חלק מן המתודולוגיה.

בכפוף לאמור בכל דין, מידרוג, הדירקטורים שלה, נושאי המשרה שלה, עובדיה, שלוחיה, נציגיה, כל גורם שהעניק למידרוג רישיון, וכן ספקיה (להלן: "אנשי מידרוג"), לא יישאו באחריות כלפי כל אדם או גוף בגין כל נזק או הפסד עקיף, מיוחד, תוצאתי או נלווה, אשר ינבע מן המידע שבמסמך זה או משימוש במידע כאמור או מאי יכולת להשתמש במידע כאמור, וזאת אף אם נאמר למידרוג או למי מאנשי מידרוג, כי נזק או הפסד כאמור עלולים להתרחש. מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, מידרוג לא תישא באחריות: (א) לאובדן רווחים בהווה או בעתיד; (ב) לאובדן או לנזק הנובעים ממכשיר פיננסי שלא עמד במוקד דירוג אשראי ספציפי של מידרוג.

בכפוף לאמור בכל דין, מידרוג ואנשי מידרוג לא יישאו באחריות כלפי כל אדם או גוף בגין כל נזק או הפסד ישירים הנובעים מן המידע הכלול במסמך זה, או משימוש בו או מאי היכולת להשתמש בו, כולל, בין היתר, בגין נזק או הפסד שנובעים מרשלנות מצדם (למעט מרמה, פעולה בזדון או כל פעולה אחרת שהדין אינו מתיר לפטור מאחריות בגינה), או מאירוע בלתי צפוי, בין אם אותו אירוע הוא בשליטתם של מידרוג או אנשי מידרוג, ובין אם לאו.

מידרוג אימצה מדיניות ונהלים לעניין עצמאות הדירוג ותהליכי הדירוג.

כל דירוג, הערכה או חוות דעת שהונפקו על ידי מידרוג עשויים להשתנות כתוצאה משינויים במידע שעליו התבססו ו/או כתוצאה מקבלת מידע חדש ו/או מכל סיבה אחרת. כשרלבנטי, עדכונים ו/או שינויים בדירוגים מופיעים באתר האינטרנט של מידרוג שכתובתו www.midroog.co.il.